

Νίκος Δαββέτας

Σπασμένος καιρός, διαλυμένος κόσμος

Με επίφαση την τρομοκρατία, ο συγγραφέας σπίνει ένα συναρπαστικό και αληθινά κοσμοπολίτικο μυθιστόρημα, που σκοπό έχει να αποκαλύψει τα υπαρξιακά αδιέξοδα και το σαράκι των σύγχρονων κοινωνιών

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΘΑΝΑΣΗΣ Θ. ΝΙΑΡΧΟΣ

Πρέπει να γραφεί ευθύς εξαρχής ότι ο Νίκος Δαββέτας με το «Ωστικό κύμα» έγραψε ένα από τα συγκλονιστικότερα μυθιστορήματα της τελευταίας εικοσαετίας. Ένα ακραιφνώς πολιτικό μυθιστόρημα χωρίς ίχνος τρέχοντος ή μακροπρόθεσμου πολιτικού υπαινιγμού. Αντίθετα, αν οι ήρωές του συνέβαινε

να είναι φορείς μιας ιδεολογίας – πολύ περισσότερο πολιτικής –, η διάλυση του σημερινού κόσμου όπως εκφράζεται τώρα με το ασυνάρτητο και το τυχάρπαστο της συμπεριφοράς τους αφενός μεν θα διαχώριζε τους ανθρώπους σε καλούς και κακούς, σε πρόβατα και ερίφια, και αφετέρου θα χρέωνε την πτώση των κοινωνιών σε κάτι τόσο επιφανειακό που θα ήταν αδύνατον για οποιονδήποτε να την εξηγήσει.

Συμπεραίνοντας από την αρχή ακόμη πως η κατάργηση οποιασδήποτε απόστασης ανάμεσα στο δημόσιο και το ιδιωτικό και, ακόμη περισσότερο, ότι όσο το δημόσιο μπορεί να εκβαρβαρώσει το ιδιωτικό άλλο τόσο το πιο ανώδυνο ιδιωτικό μπορεί να προκαλέσει την ειδικότερη μορφή του δημόσιου, συνιστά μια πρωτοτυπία τόσο νεοφανή στη διαχείρισή της ώστε το «Ωστικό κύμα», παραμένοντας ένα συναρπαστικό μυθιστόρημα, αποκτά ταυτόχρονα τα χαρακτηριστικά μιας διεισδυτικής πραγματείας.

Με τα πιο καθαρά αφηγηματικά μέσα και με μια περιγραφή αποκαλυπτική στην ευκρίνειά της, φαινομενικά επιπόλαιες

ιδιωτικές συμπεριφορές ή και ασύνειδες ακόμη παραλείψεις μοιάζει να καθορίζουν αποφασιστικά, με έναν τρόπο που εκ των υστέρων θα τον χαρακτήριζε κανείς ως αναπόφευκτο, το τι ακριβώς πρόκειται να συμβεί – κάτι πάντα το εξόχως δραματικό – έπειτα από χρόνια σε έναν τελείως διαφορετικό χώρο σε σχέση με τον χώρο που μέσα του εξετράφησαν οι επιπόλαιες ιδιωτικές συμπεριφορές και οι ασύνειδες παραλείψεις.

Με τον τρόπο ακριβώς που φτάνει η είδηση για μια έκρηξη βόμβας σε χώρες που αν δεν υπήρχε η αστραπαία πληροφόρηση θα τους έμενε για πάντα άγνωστη η έκρηξη αυτή, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο οι χώρες οι οποίες έχουν παραμείνει ανέπαφες σε σχέση με την πανωλεθρία που προκλήθηκε μοιάζει να επεξεργάζονται με την «ανώδυνη» καθημερινότητά τους την κατασκευή μιας εξίσου επικίνδυνης βόμβας ώστε να θεωρεί κανείς αυτή που έχει ήδη εκραγεί ως δημιούργημά της.

Το αδιέξοδο

Θα φανταζόταν κανείς πως ένα μυθιστόρημα που καταπιάνεται με μια βομβιστική επίθεση φανατικών ισλαμιστών στο μετρό του Λονδίνου θα ανοιγόταν σε τόσα επίπεδα ώστε θα ήταν σχεδόν αδύνατον να παρακολουθήσεις την εξέλιξη των σχέσεων όσων εμπλέκονται σε αυτήν, είτε πρόκειται για τα θύματα είτε για τους θύτες.

→ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

Νίκος Δαββέτας

Σπασμένος καιρός, διαλυμένος κόσμος

→ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

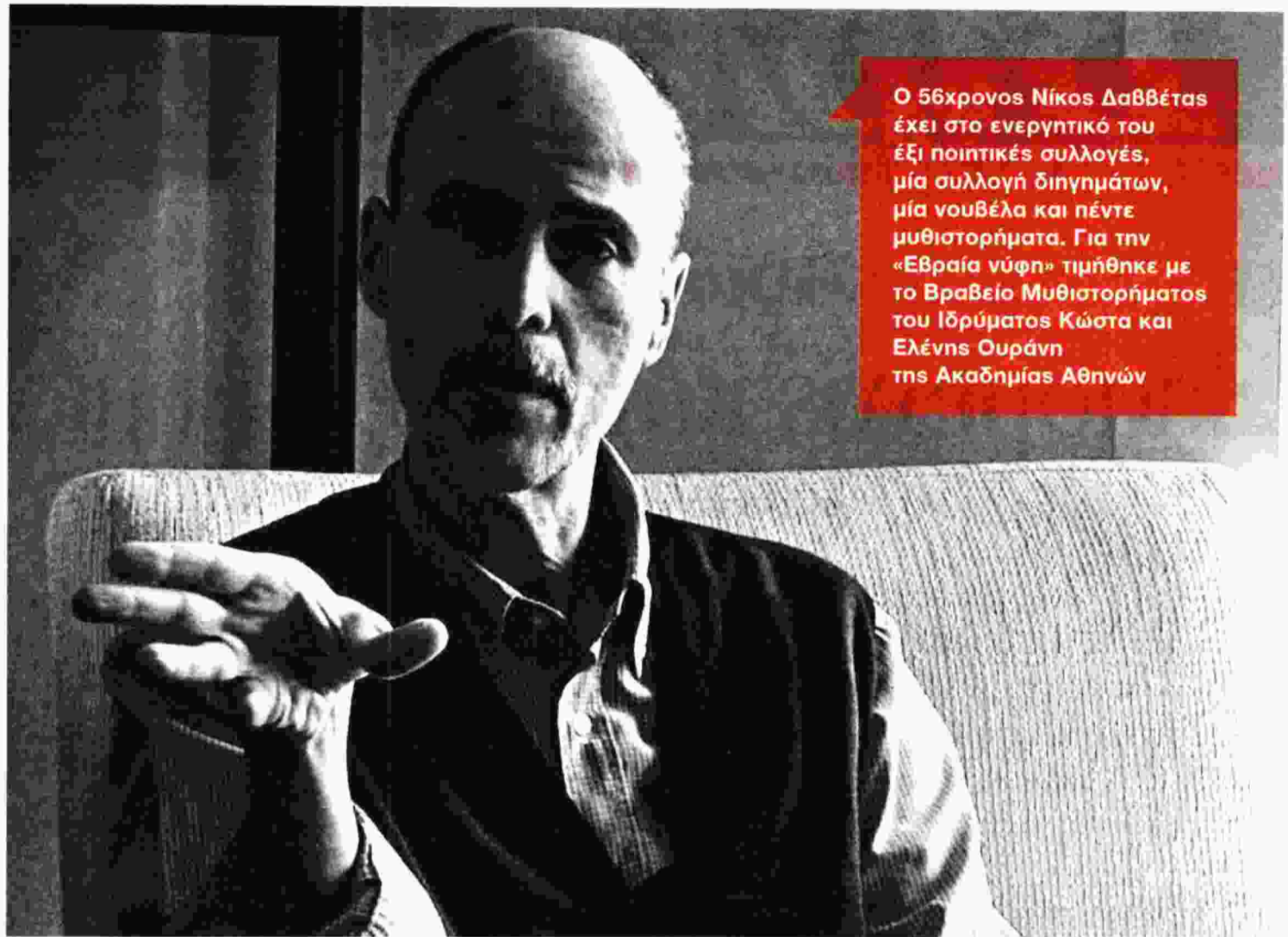
Στο «Ωστικό κύμα» αντίθετα ο ελάχιστος αριθμός των ανθρώπων που «διακινεί» αυτή την αυτόχρημα δραματική υπόθεση φαίνεται να προκαλεί το ακριβώς αντίθετο αποτέλεσμα. Στη θέση δηλαδή ενός οικογενειακού αδιεξόδου να έχουμε την ίδια την ανθρωπότητα όπου ως κλειστό κύκλωμα, όσο απομακρυσμένα ή άγνωστα και αν αλληλοαναγνωρίζονται ανάμεσά τους εξόχως δραματικά περιστατικά, τελικά το ένα να χρεώνεται την ύπαρξη του άλλου. Ενώ ως κλειστό κύκλωμα, η ανθρωπότητα πάντα, με τις προϋποθέσεις που μεταβάλλει σε δρώντα πρωταγωνιστή έναν απαθή παρατηρητή, με τις ίδιες ακριβώς προάγει τους κοι-

Το «Ωστικό κύμα» του Νίκου Δαββέτα είναι ένα ακραιφνώς πολιτικό μυθιστόρημα χωρίς ίχνος τρέχοντος ή μακροπρόθεσμου πολιτικού υπαινιγμού

νούς τόπους σε ρυθμιστή μιας φαινομενικά ανοιχτής κοινωνίας και μιας, υποτίθεται, υποψιασμένης έκφρασης. Καθώς τα συνθήματα μιας ομάδας ισλαμιστών φοιτητών από το Πανεπιστήμιο του Γουέστμινστερ ελάχιστα διαφέρουν σε σχέση με τη χρήση του όρου «τα κέντρα των αποφάσεων» που κάνει ένας βολεμένος αστός.

Το βίντεο

Αν με το «Ωστικό κύμα» έχουμε ένα αρπτόρευτα προορισμένο για το διεθνές κοινό μυθιστόρημα, χωρίς την ελαχιστότερη έκπτωση όσον αφορά την ελληνική γλώσσα και κυρίως ένα ιθαγενές αισθηματικό στοιχείο, είναι κυρίως λόγω της καθάραιμης λογοτεχνικής του υφής. Έτσι όπως κατορθώνει αντικείμενα που είχαμε συνηθίσει ως σήμερα σε μια δημοσιογραφική προσέγγισή τους να τα μεταβάλλει σε παλλόμενες εικόνες μιας αφανέρωτης εσωτερικότητας. Για παράδειγμα, το ερασιτεχνικό βίντεο της κινέζας τουρίστριας που τραβήχτηκε δευτερόλεπτα πριν από την έκρηξη στο μετρό του Λονδίνου να μην αναγνωρίζεται στο «Ωστικό κύμα» ως ένα απλά πολύτιμο ντοκουμέντο που μπορεί να δια φωτίσει το πώς και το γιατί της έκρηξης, αλλά να μεταβάλλεται σε έναν σκοτεινό οίονο που θα ήταν αδύνατον να τον αποκριπογραφήσει κανείς ακόμη και όταν ως ντοκουμέντο θα έχει πλήρως αποσαφηνιστεί. Κάτι που συμβαίνει λίγο-πολύ με ό,τι έχει έναν από χαρακτήρα στο μυθιστόρημα του Νίκου Δαββέτα ώστε η Σκότλαντ Γιαρντ, το Μπιγκ Μπεν και το Εβραϊκό Σχολείο των Βρυξελλών να συνυπάρχουν, χωρίς να διαβαθμίζονται αξιολογικά, με το γήπεδο Καραϊσκάκη, τη

Ο 56χρονος Νίκος Δαββέτας έχει στο ενεργητικό του έξι ποιητικές συλλογές, μία συλλογή διηγημάτων, μία νουβέλα και πέντε μυθιστορήματα. Για την «Εβραία ύψη» τιμήθηκε με το Βραβείο Μυθιστορήματος του Ιδρύματος Κώστα και Ελένης Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών

Νίκος Δαββέτας
**ΩΣΤΙΚΟ
ΚΥΜΑ**

Εκδ. Πατάκη,
2016, Σελ. 157
Τιμή 8,50 ευρώ

Θύρα 7 και τον Νομό Μαγνησίας. Με έναν εντελώς νέας υφής και τώρα πια άξιο του ονόματός του κοσμοπολιτισμό να αναδεικνύεται, καθώς δεν είναι άλλος από την αυτόματη σχεδόν εσωτερικοποίηση, σε ένα απροσμέτρητο βάθος, του καθετί που συμβαίνει σε έναν διαλυμένο κόσμο και σε έναν - για να θυμηθούμε τον ποιητή Θωμά Γκόρπα - σπασμένο καιρό. Όπως μια πρόσθετη πληροφορία, που θα κρινόταν αχρείαστη για κάτι πολύ γνωστό, μεταβάλλει σε εξίσου περιττή μια πληροφορία για κάτι που συνειδητοποιούμε ως άγνωστο.

Το σαράκι

Έχουμε λοιπόν ένα μυθιστόρημα για την τρομοκρατία; Οχι βέβαια. Χωρίς χάσματα και χωρίς κενά, ένα στημόνι μιας δύσκολα να προσδιοριστεί προέλευσης χρησιμοποιείται για να υφανθεί ο υπαρξιακός ορίζοντας προσώπων που όσο συναρπαστικά και αν είναι αυτά καθαυτά (όπως ακριβώς η Δέσποινα και ο γιος της) παραμένουν το έναυσμα προκειμένου να αποκαλυφθεί το σαράκι που κατατρώει τις σύγχρονες κοινωνίες, με τις ίδιες πιασμένες στο δόκανό τους όσο και τους ανθρώπους που τις συναπαρτίζουν. Εστω και αν πρόκειται για δόκανο

που με την εντυπωσιακή του όψη, όπως τα διαστημικά κτίρια του νέου τέρμιναλ στο Λονδίνο ή η γιγαντοοθόνη στο καφέ του ίδιου αεροδρομίου, η συντονισμένη είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο στις συχνότητες του BBC, φαντάζει ως διέξοδος προς την ελευθερία. Όση ελευθερία όμως μπορεί να σημαίνει τελικά ένα ορθογώνιο μεταλλικό κουτί με την έντυπη παράκληση «να μην ανοιχτεί» καθώς περιέχει τα «υπολείμματα» ενός νεαρού που υπήρξε θύμα βομβιστικής επίθεσης, σε συνδυασμό με τις πολεμικές τέχνες που ο ίδιος αυτός νεαρός υποχρεωνόταν να διδαχτεί κατ' απαίτηση του πατέρα του, μαθητής ακόμα της Α' Λυκείου, από έναν Ρωσοπόντιο από το Καζακιστάν, πρώην ολυμπιονίκη.

Οι πρωταγωνιστές

Φορείς ενός δράματος, τα μετρημένα στα δάχτυλα του ενός χεριού πρωταγωνιστικά πρόσωπα στο «Ωστικό κύμα», ενός δράματος που το βιώνουν με απόλυτο τρόπο ως τις ακρότατες συνέπειές του, αν και τα ίδια εμπλέκονται κατά ένα ελάχιστο ποσοστό στη δημιουργία του, εικονογραφούν κατά τον πλέον παραστατικό τρόπο το κουβάρι των αζεδιάλυτων σχέσεων του σημερινού κόσμου. Όπως όμως μας γίνεται γνωστό, από τις πρώτες κιόλας σελίδες του βιβλίου, με μια αφάνταστη πυκνότητα και διαύγεια εικόνα, για το πώς η ελληνίδα μητέρα «ειδοποιείται» για τον θάνατο του γιου της: «Ο θανατηφόρος κυματισμός που προκάλεσαν οι εκρήξεις στο μετρό του Λονδίνου διέσχισε με βιάση το στενό της Μάγνης, κατφόρισε την ξενυχτισμένη Ευρώπη, τα ράθυμα Βαλκάνια, για να σκάσει πάνω στο παράθυρό της εξασθενημένος, ελάχιστος, ένα δειλό τρεμούλιασμα του αέρα. Το ένιωσε με την πρώτη η Δέσποινα. Το αντιλήφθηκε όπως έπλενε την κούπα του καφέ στον νεροχύτη, κάτι την τίνιζε προς τα πίσω ή ήταν η ιδέα της;».

Απόσπασμα

Τίποτα το ακέραιο

Στο απόσπασμα που ακολουθεί, η μητέρα του νεαρού, ενός από τα θύματα της τρομοκρατικής επίθεσης, φθάνει στο Λονδίνο να παραλάβει τον νεκρό γιο της:

«Η βαλίτσα της γύριζε εδώ και ώρα, ολομόναχη, πάνω στον ιμάντα των αποσκευών. Κάθε τρία λεπτά εξαφανιζόταν στο άνοιγμα της καταπακτής κι ύστερα από ένα λεπτό εμφανιζόταν και πάλι με το ίδιο μαύρο χρώμα, το ίδιο πάντα κόκκινο μαντίλι που είχε τυλίξει στο χερούλι για να ξεχωρίζει ανάμεσα στις όμοιές της. Μαύρο του πένθους, κόκκινο του κινδύνου, όλα προφπτικά καμωμένα. Δεν είχε το κουράγιο να την αρπάξει και να βγει έξω από την αίθουσα των αφίξεων. Εξω δεν την περίμενε κανείς παρά μονάχα ένα πτώμα παρατημένο σε κάποιον καταψύκτη. Μα όχι, τι αισιόδοξα που σκέφτεται, ούτε καν αυτό δεν υπήρχε. Τίποτα το ακέραιο. Τη θυμάται την έκφραση στο τηλέφωνο, βρετανικό χιούμορ ίσως. Τίποτα το ακέραιο, υπολείμματα μάλλον, τυχαία ευρήματα από τους τραυματιοφορείς ή τους διαστημάνθρωπους της αντιτρομοκρατικής με τα λευκά σκάφανδρα και τα νάιλον παπούτσια. Τους είχε θαυμάσει, επί το έργον, σε πολλές ταινίες, σίριαλ, επίκαιρα, δημοσιογραφικές ανταποκρίσεις από τη Μέση Ανατολή. Της θύμιζαν αμυδρά αστροναύτες που συλλέγουν πετρώματα από ένα σεληνιακό τοπίο. Τώρα ασχολούνται με αυτό που υπήρξε ο γιος της πριν καταλίξει διάσπαρτος, ενώ τα όποια μέλη του, συρραμμένα πρόχειρα, παγώνουν μέσα σε ένα σφραγισμένο μεταλλικό κουτί. Κάπου είχε διαβάσει ότι στο Ισραήλ υπάρχουν ειδικοί γιατροί γι' αυτό το "δημιουργικό αμπάλζ". Φροντίζουν να παραλάβει, πάση θυσία, κάτι το ενιαίο, κάτι που να θυμίζει στα μάτια του Θεού το πρωτόπλαστο δημιουργημά του, όμως οι Βρετανοί δεν υπαινιχθηκαν ότι προσφέρουν ανάλογες υπηρεσίες».